Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr. Doreen Clarke LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Godwin Scerri)

vs

Stephen Muscat

Kumpilazzjoni Nru: 985/2014

Illum 26 ta' Jannar 2016

Il-Qorti,

Rat l-akkuza migjuba kontra l-imsemmi Stephen Muscat detentur tal-karta ta' l-identita' Maltija numru 519879(M).

Akkuzat talli nhar it-28 ta' Lulju 2014, ghal habta tas-2:15pm, fi Triq il-Qawra, San Pawl il-Bahar , waqt li kien qieghed issuq karozza tal-linja tal-ghamla Volvo bin-numru tal-pjanci BUS-355, b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti tieghu, jew professjoni tieghu jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti, ikkaguna hsara fil-gisem jew fis-sahha ta' Joanna Borg, liema hsara hija ta' natura gravi, hekk kif iccertifikat minn Dr. Winston Bartolo detentur ta' numru ta' registru mediku numru 3555 u dan bi ksur tal-Artikoli 226(1)(a) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Akkuzat ukoll talli fl-istess data, hin u cirkostanzi saq l-imsemmija vettura b'nuqqas ta' kont, bi traskuragni, jew b'mod perikoluz bi ksur tal-Artikolu 15(1)(a) tal-Kapitolu 65 tal-Ligijiet ta' Malta.

Akkuzat ukoll talli fl-istess data, hin u cirkustanzi saq l-imsemmija vettura b'velocita eccessiva bi ksur tal-Artikolu 127(1) tal-Legislazzjoni Sussidjarja 65.11 Regolamenti dwar il-vetturi bil-mutur.

Il-Qorti giet gentilment mitluba li tiskwalifika lill-imputat minn kull licenzja tas-sewqan ghal zmien li jidhrilha xieraq.

Rat il-kunsens ta'l-Avukat Generali biex dan il-kaz jigi trattat bi procedura sommarja u li l-imputat ma kellux oggezzjoni li l-kaz jigi hekk trattat.

Semghet il-provi u t-trattazzjoni tal-partijiet.

Rat l-atti processwali.

Ikkunsidrat

Illi dan il-kaz jirrigwarda incident li sehh fit-28 ta' Lulju 2014 fi Triq il-Qawra San Pawl il-Bahar u li fih certu Joanne Borg sfat milquta minn karrozza tal-linja misjuqa mill-imputat u li dwaru kienet anke nzammet inkjesta magisterjali.

Illi l-unici zewg persuni li setghu jitfghu dawl fuq kif id-dinamika ta' l-incident huma z-zewg persuni involuti u cioe Joanne Borg u l-imputat, stante li xhieda okkulari ma kienx hemm.

Illi l-parte leza Joanne Borg tat il-verzjoni taghha diversi drabi: lill-pulizija li l-ewwel investigaw il-kaz, lill-esperti nominati f'l-atti ta'l-inkjesta u anke quddiem din il-Qorti. Lil PS419 Anton Borg qaltlu li rat il-bus gejja, hasbet li ser tieqaf fuq l-istage u malli rat hekk qabdet u qasmet tigri t-triq biex taqbad l-istess bus bil-konsegwena li tajritha[1]. Fid-depozizzjoni taghha quddiem l-espert nominat il-Perit Richard Aquilina[2] qalet li dak in-nhar ta'l-incident telqet kmieni mix-xoghol ghax hassietha ma tiflahx. Kienet qeghda

---

[1] Ref incident report Dok AB1 a fol 119, u d-depozzzjoni ta' PS419 Anton Borg a fol 115 u 117

[2] Ref depozizzjoni a fol 71.

man-naha tal-flats u kien hemm karozzi pparkjati. Rat il-karrozza tal-linja gejja pero ma ftakritx fejn kienet meta ratha. Meta kienet qed tixhed quddiem il-Perit Aquilina ma ftakret xejn aktar dwar l-incident. Meta mbaghad xehedet quddiem din il-Qorti qalet li kienet qed tistenna l-karozza tal-linja man-naha l-ohra tat-triq peress li fin-naha tat-triq fejn kien hemm l-istage kien hemm hafna xemx u ma kienx hemm fejn tiskenn. F'xi hin rat il-karozza tal-linja gejja; l-ewwel li ratha kienet hierga mit-telgha li hemm ezatti qabel il-flats[3]. Ma tatx aktar dettalji dwar l-incident.

Illi l-imputat ta l-verzjoni tieghu lill-pulizija li l-ewwel investiga l-kaz u anke fil-kors ta'l-inkjesta. Lill-pulizija qallhom li kien qed isuq tal-linja meta ra tfajla tigri fuq il-lemin tieghu ghal nofs it-triq; meta ra hekk applika applika l-break u dawwar l-isteering ghal fuq ix-xellug biex jevita lit-tfajla imma kollu ta' xejn[4]. Fid-depozizzjoni tieghu quddiem l-espert nominat il-Perit Richard Aquilina[5] l-imputat jghid li kien qed isuq fi Triq il-Qawra, qabez l-istage ta' hdejn l-istabbiliment Fuego u kien qed javvicina l-istage ta' wara. Hu jispjega li fuq l-istage ma ra lil hadd u kien ha jibqa jsuq meta sab tfajla quddiem il-bus; ma jafx minn fejn giet. Jghid li ghamel hiltu biex jiskansa li jolqotha imma ta' xejn.

Illi ma jirrizultax li hemm persuni ohra li raw l-incident u li jistghu jistghu aktar dawl ta' kif sehh l-incident, pero f'l-att processwali hemm esebiet CCTV footage[6] mehud minn camera li kien hemm ma' xi propjeta ftit 'l boghod mill-post fejn sehh l-incident. Dan il-footage juri l-incident f'l-intier tieghu u b'hekk, minkejja dak li ma qalux, jew ma kienux jafu, jew ma ftakrux iz-zewg persuni nvoluti, il-Qorti ghandha stampa precisa ta' dak kollu li gara.

Illi f'dan il-filmat Joanne Borg tidher titlaq tghaggel minn fejn kienet qed tistenna (parapett jew drive in ta' garage man-naha tal-lemin tat-triq, cioe faccata ta'l-istage) ghal fuq il-bankina u baqghet sejra fit-triq ghaddejja minn bejn il-karozzi li kien hemm ipparkjati[7]. Meta waslet mat-tarf ta' barra tal-karozzi li kien hemm ipparkjati waqfet biex taghaddi vettura li kienet gejja f'dik il-karreggjata tax-xellug, cioe minn Bugibba ghall Qawra, u malli

---

[3] Ref depozizzjoni a fol 155 et seq.
[4] Ref incident report Dk AB1 a fol 119 u d-depozizzjon ta' PS419 Anton Buttigieg ;a fol 115.
[5] Ref depozizzjoni a fol 71.
[6] Kopja ta' dan il-footage gie esebiet mill-Ispettur Godwin Scerri -- ref DOK GS1 a fol 134; kopja ohra ta' dan il-footage huwa esebiet mar-rapport ta' Dr Martin Bajada li anke hareg xi stills minnu --ref Dok MB1afol 164; u hemm kopja ohra esebieta mar-rapport ta' Mario Buttigieg Dok MB1 a fol 27.
[7] Dawn kienu ipparkjati parallel mat-triq.

ghaddiet din il-vettura kompliet taqsam. Sa dak il-hin l-imputat kien diga wasal biswiet dik il-vettura, u meta Borg kompliet taqsam tigri giet propju quddiem il-karozza tal-linja li tajjrittha. Mill-moviment tal-karozza tal-linja jista'jigi konfermat dak li qal l-imputat u cioe li malli ra lil Borg quddiemhu, hu ghafas fuq ix-xellug u ghafas il-break.

Illi dwar il-velocita li biha kien qed isuq l-imputat, f'l-atti processwali hemm esebieta d-*data* migbura minn fuq il-karozza tal-linja u hemm ukoll id-depozizzjoni ta' Oreste Fenech in rapprezentanza ta' Transport Malta[8]. Minn dawn jirrrizulta li fil-mument ta'l-impatt il-velocita kienet ta' tlieta u erbghin punt tnejn kilometru fis-siegha (43.2kfs).

Illi mill-provi prodotti jirrizulta ukoll li Joanne Borg soffriet lacerazzjoni f'wiccha, diversi abrazzjonijiet, *haemopneumothorax*, u xi fratturi. Dawn huma griehi ta' natura gravi tant li ghal xi zmien Brg kienet fil-perikolu li titlef hajjietha.

Ikkunsidrat

Illi l-imputazzjonijiet migjuba kontra l-imputat huma tlieta: offiza gravi involontarja a dannu ta' Joanne Borg; sewqan bla kont, traskurat u perikoluz; u sewqan b'velocita eccessiva.

Illi biex jirrizulta d-delitt ta' offiza involontarja hemm bzonn

> *li tirrikorri kondotta volontarja negligenti konsistenti generikament f'nuqqas ta' hsieb (imprudenza), negligenza, traskuragni, jew ta' hila (imperizja) f'l-arti jew professjoni, jew konsistenti specifikatament fin-nuqqas ta' osservanza tal-Ligijiet, regolamenti u ordnijiet li tkun segwieta b' ness ta' kawzalita minn akkadut dannuz involontarju. Ghall-accertament tal-htija minhabba f'kondotta negligenti, ghandu jsir il-konfront tal-kondotta effettivament adoperata ma' dik ta' persuna li s-sapjenza rumana identifikat mal-"bonus pater familias"; dik il-kondotta, cioe', illi fil-kaz konkret kienet tigi wzata minn persuna ta' intelligenza, diligen-za u sensibilita' normali; kriterju dan li fil-waqt li jservi ta' gwida*

[8] Ref depozizzjoni a fol 45 u a fol 188 u d-dokumenti a fol 49 et seq.

oggettiva ghall-gudikant, ihallieh fl-istess hin liberu li jivvaluta d-diligenza tal-kaz konkret[9].

Illi dan il-principju huwa ben stabbilit fil-gurisprudenza taghna. Il-Qorti ta'l-Appell Kriminali f'sentenza aktar recenti minn dik hawn fuq kwotata, wara li ghamlet referenza ghall-bran hawn fuq riprodott esprimiet ruhha hekk:

Kif jispjega l-gurista taljan Francesco Antolisei, biex wiehed jifhem l-essenza vera tal-kolpa wiehed irid izomm f'mohhu li fil-hajja socjali spiss jinholqu sitwazzjonijiet li fihom attivita' diretta ghal xi fini partikolari tista' taghti lok ghal konsegwenzi dannuzi lil terzi. L-esperjenza komuni jew l-esperjenza teknika -- cioe' l-esperjenza komuni ghall-bnedmin kollha jew dik l-esperjenza ta' kategorija ta' nies li jesplikaw attivita' partikolari -- tghallem li f'dawn il-kazijiet wiehed ghandu juza certi prekawzjonijiet bil-ghan li jevita li l-interessi ta' l-ohrajn jigu pregudikati.

"Sorgono per tal modo," ikompli dan l-awtur, "delle regole di condotta. Spesso si tratta di semplici usi socjali, come, per es., quello per cui il possessore di un'arma da fuoco e' tenuto a scaricarla, quando la depone in un luogo frequentato. Non poche volte interviene lo Stato od altra autorita', pubblica o privata, a fissare queste regole, disciplinando determinate attivita', piu' o meno pericolose, in modo da prevenire, per quanto e' possibile, conseguenze nocive per i terzi....Il reato colposo nasce sempre e soltanto dall'inosservanza di talune delle norme indicate. L'infrazione giustifica nei confronti dell'agente un rimprovero di leggerezza. Il giudice dice all'imputato: tu non sei stato cauto e diligente come avresti dovuto. Il rimprovero, cosi' formulato, e' la conseguenza caratteristica del reato colposo, perche' nel reato doloso il giudice rimprovera al reo di aver voluto il fatto proibito, mentre nel fatto incolpevole (il c.d. caso fortuito) nessun biasimo puo' muoversi all'agente. Riteniamo, pertanto, che l'essenza della colpa debba ravvisarsi nella inosservanza di norme sancite dagli usi o espressamente prescritte dalle autorita' allo scopo di prevenire eventi dannosi (Antolisei, F., Manuale di Diritto Penale, Parte Generale, Giuffre' (Milano), 1989, pp. 322- 323).

[9] Ref Pulizija vs Louis Portelli Appell Kriminali deciza 04.02.1961.

Din il-Qorti taqbel perfettament ma din l-esposizjoni. In fatti, l-artikolu 225 tal-Kodici Kriminali taghna jirreferi ghar-regoli ta' kondotta derivati mill-esperjenza komuni jew teknika bil-kliem "nuqqas ta' hsieb", "traskuragni", u "nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni", fil-waqt li dawk ir-regoli ta' kondotta statutorjament stabbiliti huma indikati bil-kliem "nuqqas ta' tharis ta' regolamenti". Hu appena necessarju jinghad li b'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti il-legislatur mhux qed jirreferi biss ghal legislazzjoni sussidjarja (li tigi fis-sehh permezz ta' avvizi legali, notifikazzjonijiet tal-Gvern, ordnijiet etc.) izda ghal kull forma ta' kondotta statutorjament stabbilita, u ghalhekk qed jirreferi ukoll ghal dawk ir-regolamenti promulgati minn enti privati (per ez., ir-regolamenti infassra minn sid ta' fabbrika biex jipprevjeni hsara ghal kull minn jahdem jew jidhol f'dik il-fabbrika). In fatti, kemm fil-Codice Zanardelli kif ukoll fil-Codice Rocco, l-espressjoni uzata hi "inosservanza di leggi, regolamenti, ordini o discipline". Il-Qorti tikkonkludi fuq dan il-punt billi tissottolinea li anke fil-kaz ta' nuqqas ta' tharis ta' regolamenti l-essenza tal-kolpa hi l-istess bhal fil-kaz ta' nuqqas ta' hsieb, traskuragni jew imperizja. In-nuqqas ta' osservanza ta' regoli stabbiliti minn xi awtorita' ghat-tharis ta' terzi tammonta ghal negligenza jew imprudenza, il-ghaliex huwa certament imprudenti jew negligenti mhux biss min jitraskura li jiehu dawk il-prekawzjonijiet indikati mill-esperjenza ordinarja tal-hajja, izda wkoll min jitraskura li josserva dawk il-prekawzjonijiet specifikatament preskritti minn xi awtorita'.

.... Jekk l-prudenza tikkonsisti filli persuna taghmel dak li hu ragonevolment mistenni minnha sabiex tipprevjeni l-konsegwenzi dannuzi ta' ghemilha, l-imprudenza, li hi negazzjoni ta' din il-virtu, tikkonsisti filli wiehed jaghmel avventatament dawk l-affarijiet li messu preveda li setghu jikkagunaw hsara. It-traskuragni, mill-banda l-ohra, timplika certu non-kuranza, certu abbandun kemm intellettiv kif ukoll materjali. Fiz-zewg kazijiet pero, il-hsara tkun prevedibbli ghalkemm mhux prevista; kieku kienet ukoll prevista wiehed ikun qieghed fil-kamp doluz b'applikazzjoni tad-dottrina ta'l-intenzjoni pozittiva indiretta.[10]

[10] Ref Pulizija vs Richard Grech deciza 21.03.1996.

Illi f'sentenza ohra taghha[11], il-Qorti ta'l-Appell Kriminali regghet ghamlet ezami approfondiet tad-dottrina u gurisprudenza in tema u wara li rriaffermat dak li qalet il-Qorti fis-sentenza Il-Pulizija vs Louis Portelli[12] kompliet hekk:

> *Dan ifisser li fil-materja tal-kolpuz, hemm necessarjament l-element ta' attivita' dirett ghal xi fini partikolari li minhabba nuqqas ta' certu prekawzjonijiet jistghu jigu lezi jew danneggjati jew ippregudikati l-interessi ta' terzi. ...*
>
> *Hemm diversi forom ta' kondotta kolpuza derivanti minn atti ta' negligenza, imprudenza, imperizja u non-osservanza ta' ligijiet, regolament, ordnijiet u simili: L-imprudenza tigi mill-agir ta' xi hadd minghajr ma jiehu l-opportuni kawteli. In-negligenza tigi mid-disattenzjoni u disakkortezza ta' l-agent fil-kondotta tieghu. L-imperizja hija l-forma specifika tal-kulpa professjonali, cioe, kif jghid il-Manzini: "inettitudine e insufficienza professionale generale e specifica, nota all'agente, di cui egli vuole non tener conto."*
>
> *Il-kulpa tista' tkun dovuta ukoll ghal non osservanza tal-ligijiet, regolamenti, ordnijiet u simili, bhal ma huma l-assjem ta'regoli predisposti mill-awtorita' pubblika dwar xi attivita' determinata u specifika bl-iskop li jigi evitat il-possibilita' ta'hsara u dannu lil terzi, cioe', dawk li jkollhom l-element tal-prevenzjoni, ...*
>
> *Taht dawn il-forom ta' kondotta kolpuza sia minhabba imprudenza, negligenza, u imperizja, sia minhabba nuqqas ta'osservanza tal-ligijiet, regolamenti, ordnijiet u simili, hemm differenza essenzjali, dik tal-prevedibilita'. Il-prevedibilita' tibqa essenzjali taht kull forma ta'kulpa, izda fi gradi differenti. Hi tibqa dejjem il-nota saljenti f'kull forma ta' kondotta kolpuza, izda ghandha gradi differenti f'kull kaz ta'imprudenza, negligenza u imperizja, mentre hija prezunta fil-forma l-ohra fejn si tratta ta'reati minhabba non-osservanza ta' ligijiet, regolamenti, ordnijiet u simili. F'dawn il-kazijiet mhux possibbli jew ammess lill-agent li jressaq prova ghal kuntrarju. Hija hawnhekk prezunzjoni assoluta. Ma jistghax l-agent*

[11] Pulizija vs Saverina sive Rini Borg d eciza 31.07.1998.
[12] Op cit

jghid li dak l-event dannuz li gara minhabba in-nuqqas ta'osservanza da parti tieghu ta' xi regolament ma kienx wiehed prevedibbli ghalih. Kif jghidu diversi awturi, dan hu kaz fejn dan l-element tal-prevedibilita' tal-legislatur qed jissosstitwixxi dik ta' l-agent. Hu precizament ghalhekk li kondotta kolpuza hija definita bhala kondotta voluntarja li tikkaguna event dannuz, mhux volut, izda prevedibbli, li seta' jigi evitat b'l-uzu ta'attenzjoni jew prudenza fi grad ta'persuna normali.

Illi f'din l-istess sentenza il-Qorti qalet ukoll li:

Hu risaput li dan l-element tal-prevedibilita, fil-kaz tal-kolpuz fil-kamp penali hu, kif jesprimi ruhu l-Archbold "a reckless disregard for the safety of others' u hu propju dan li jgib in-negligenza kriminali.

Illi ghalhekk dak li jrid jigi pruvat f'kaz ta' offiza involontarja huwa "kondotta volontarja negligenti konsistenti generikament f'nuqqas ta' hsieb (imprudenza), negligenza, traskuragni, jew ta' hila (imperizja) f'l-arti jew professjoni, jew konsistenti specifikatament fin-nuqqas ta' osservanza tal-Ligijiet, regolamenti u ordnijiet li tkun segwieta b'ness ta' kawzalita minn akkadut dannuz involontarju". Applikati dawn il-principji ghal kaz in ezami biex tissussisti l-ewwel imputazzjoni jrid jigi pruvat kondotta volontarja u negligenti (kif hawn spjegat) ta' l-imputat u ness ta' kawzalita bejn din il-kondotta u l-offiza kagunata lill-parte leza.

Illi fil-kaz in ezami l-imputat kien qed isuq karozza tal-linja fi Triq il-Qawra San Pawl il-Bahar hdejn l-istage li ghandu l-isem "*il-Qawra*" fil-waqt li l-parte civile kienet qed taqsam it-triq biex tmur fuq l-istage b'l-ghan li taqbad il-karozza tal-linja misjuqa mill-imputat.

Illi m'ghandu jkun hemm l-edba dubbju li hekk kif sewwieq ghandu diversi obbligi u jrid josserva diversi regoli waqt li qed isuq, anke l-pedestrian irid jossserva diversi regoli, partikolarment meta jkun ser jaqsam it-triq.

Illi dwar x'ghandu jaghmel il-pedestrian qabel ma jaqsam it-triq jitkellem il-Highway Code:

***22**. L-ewwel sib post bla periklu minn fejn taqsam. ...hafna ahjar li taqsam minn subway, pontijiet ....., zebra .. jew pelican crossing,*

> *..... Inkella aghzel pos min fejn tkun tista' tara sew in*-nahat *kollha.* ***Ipprova evita li taqsam minn bejn vetturi pparkjati*** *..... . Mur f'post fejn is-sewwieqa jkunu jistghu jarawk sew.*
>
> ***23.*** *Qabel taqsam, ieqaf qabel ma saqajk ihallu l-bankina, fejn int tkun tista' tara jekk ikun gej xi hadd. Tersaqx qrib hafna tat-traffiku. Jekk m'hemmx bankina jew* sidewalk *zomm lura mit-tarf tat-triq izda* ***kun zgur*** *li tista' tara t-*traffiku *li jkun gej u* ***li t-traffiku jkun jista' jara lilek****.*
>
> ***24.*** *Hares sewwa madwarek u isma'. .....*
>
> ***25.*** *Jekk tkun gejja xi vettura, halliha tghaddi. Erga' hares madwarek u isma'.* ***Taqsamx qabel ma jkun hemm qtugh minghajr periklu fit-traffiku*** *u inti tkun zgur li hemm hafna hin. ....*
> ***26.*** *Meta ma jkunx hemm periklu, aqsam dritt it-triq – tigrix, ...*
>
> ***33. Jekk ghandek taqsam it-triq minn bejn karozzi pparkjati****, uza t-truf ta' barra tal-*vetturi *daqs li kieku kienu l-kurduna tal-bankina. Ieqaf hemm u* ***kun zgur li tista' tara sewwa madwarek u li t-traffiku jista' jara lilek***[13]*. Qatt m'ghandek taqsam it-triq minn quddiem, jew minn wara, xi vettura bil-magna startjata,speçjalment vettura kbira, ghax is-sewwieq ma jkunx jista' jarak.*

Illi dwar l-obbligi u l-imgieba mistennija minn sewwieqa u pedestrians kellha okkazzjoni taghmel sintezi tal-gurisprudenza in tema l-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-sentenza mghotija fil-kawza Pulizija vs Mario Angelo Zammit[14].

> *Issa, minn ezami ta' bosta sentenzi, hija evidentement distingwibbli x' ghandha tkun l-imgieba tas-sewwieq u tal-pedestrian, qua utenti tat-triq:-*
>
> *(1) "Driver ghandu juza d-*diligenza *kollha biex jevita pedestrian li jaqsam it-triq anke jekk il-pedestrian jaqsam negligentement u ghalhekk ghandu jigi ritenut responsabbli jekk ikun naqas minn xi dmir tieghu b'mod li jkun pogga ruhu f'posizzjoni li ma setax jevita*

---

[13] Is-sottolinear f'dawn id-dispozizzjonijiet huwa kollu tal-Qorti.
[14] Deciza 30.09.2009.

l-investiment ta' pedestrian. Il-kaz li fih id-driver jista' jkun ezentat mir-responsabilita` hu dak biss fejn il-pedestrian, b'xi att inaspettat u subitaneu, jew xort'ohra b'xi ghemil tieghu, ikun qieghed lid-driver f'posizzjoni li, anke bl-uzu tad-diligenza mehtiega, dan ma setax assolutament jevita l-investiment" – "Il-Pulizija -vs- Dockyard PC 347 Carmel Mifsud", Appell Kriminali, 26 ta' Gunju 1954 (Kollez. Vol. XXXVIII P IV p 859).

(2) "Il-pedestrian ghandu certament drittijiet fic-cirkolazzjoni tat-traffiku, imma ghandu wkoll obbligi. Jekk il-pedestrian ikun qieghed ruhu f'post fejn mhux suppost ikun, u driver li jkun qed isuq karozza b' mod regolari jsib ruhu f'posizzjoni ta' emergenza subitanea minhabba fih, dak id-driver ma ghandux jigi ritenut hati ta' sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista' jsofri dak il-pedestrian f'dik il-konsegwenza" – "Il-Pulizija -vs- Alfred Caruana", Appell Kriminali, 14 ta' Mejju 1955 (Kollez. Vol. XXXIX P IV p 1031).

(3) "Il-pedestrian ghalkemm ghandu dritt li jkun fil-karreggjata biex jaqsam certament ghandu wkoll id-dover li juza prudenza biex jaqsam 'with reasonable dispatch'. Aktar u aktar tehtieg dik l-attenzjoni tal-pedestrian meta si tratta ta' uncontrolled crossing" – "Il-Pulizija -vs- Joseph Formosa", Appell Kriminali, 4 ta' April 1959 (Kollez. Vol. XLIII P IV p 1027).

(4) "Hu veru li anki l-pedestrian ghandu d-doveri tieghu fit-traffiku stradali; imma biex driver ta' karozza li jinvesti pedestrian u jikkagunalu offizi fuq il-persuna tieghu jista' jiskolpa ruhu, jehtieg li jirrizulta li l-kawza unika u determinanti ta' l-investiment kienet tikkonsisti fil-komportament imprudenti tal-pedestrian li gie milqut; u ma tistax tigi nvokata mid-driver l-iskriminanti ta' l-emergenza subitanea meta tikkonkorri l-kolpa ta' l-awtista, li tkun impedietu milli jevita l-konsegwenzi ta' l-emergenza. Il-konducenti ta' vetturi ma ghandhomx jipprezumu normalita` perfetta ta' komportament tal-pedestrian imma ghandhom dejjem jivvalutaw tajjeb il-kontingenzi stradali u jirregolaw il-velocita` taghhom b'margini sufficjenti ta' sikurezza" – "Il-Pulizija -vs- George Muscat", Appell Kriminali, 6 ta' Mejju 1961 (Kollez. Vol. XLV P IV p 947).

Fl-Appell Kriminali fl-ismijiet Il-Pulizija v. Anna Rita sive Anita Camilleri deciz fil-25 ta' Settembru 2003, intqal:

"Illi gie ritenut in subiecta materia illi l-pedestrian ghalkemm ghandu dritt ikun fil-karreggjata biex jaqsam, certament ghandu wkoll id-dover li juza prudenza biex jaqsam, Jekk il-pedestrian ikun negligenti pero', dan ma jassolvix lid-driver tal-car milli juza dak il-grad ta' reasonable care li tinhtieg. Dana kollu jinghad sakemm ma tkunx giet mill-pedestrian krejata lid-driver, bl-imprudenza tieghu, emergenza subitanea imprevedibbli, li rrendiet impossibbli, jew mhux ragonevolment possibbli, azzjoni evaziva tempestiva. (ara Appell Kriminali Il-Pulizija vs. J. Formosa, Vol. XLIII. P. IV p. 1023).

*"F'sentenzi ohra imbaghad, gew elaborati sitwazzjonijiet fejn din l-emergenza subitanea tavvera ruha, e.g. 'meta jaqsam f'daqqa w jissorprendi lill-konducent jew jaghmel xi moviment insolitu w inaspettat' (App. Kriminali Il-Pulizija vs. J. Thornton Vol. XLV. P. Iv p. 920) jew meta pedestrian jinzel inaspettatament minn fuq il-bankina, **jew li jaqsam jew jitfaccja ghall-gharrieda minn wara xi car iehor[15];** jew li johrog minn xi kurva fit-triq; jew li jitfaccja ghall-gharrieda w inaspettatament quddiem il-karozza.' (App. Kriminali Il-Pulizija vs. Cassar Desain Vol. XLVI. P.IV. p765) .*

"Mill-banda l-ohra pero` gie ukoll ritenut li driver ma jistax jissolleva b'success id-difiza tas-sudden emergency meta l-emergenza ikun holoqha hu (App. Kriminali Il-Pulizija vs. Capt. A. Gera [13.12.1968]). Dan ghaliex f'kaz simili d-driver ikun qieghed isofri minn self inflicted incapacity effett tas-sewqan hazin tieghu antecedenti jew konkomitanti.

"Illi gie mbaghad dejjem ritenut li f'sede kriminali kull sewwieq iwiegeb ghall-agir tieghu indipendentement minn dak li jaghmel haddiehor, ammenoche' dak li jigri ma jkunx dovut unikament u eskluzivament ghall-htijiet da parti ta' haddiehor (App. Kriminali Il-Pulizija vs. Gaetano Schembri (16.3.1961); Il-Pulizija vs. John Polidano (3.11.1963); Il-Pulizija vs. Rev. C.

[15] Sottolinear ta' din il-Qorti.

Mifsud (XXXVII . p.IV. p.1131) u ohrajn) Dana ghaliex il-contributory negligence ma tezonerax lis-sewwieq jekk ma tkunx il-kawza unika tas-sinistru (Vol. XXXVIII, p.IV. p.883).”

Huwa dezumibbli minn dawn il-gudikati illi kemm il-pedestrian kif ukoll il-konducent ta’ vettura ghandhom josservaw dejjem ir-regoli tal-prudenza u tal-bon sens fic-cirkolazzjoni stradali. Fattur determinanti iehor li jemergi minn dawn l-istess gudikati huwa dak li biex driver ta’ vettura jiskansa ruhu minn addebitu ta’ htija jrid juri li hu gie rinfaccjat minn sitwazzjoni inevitabbli li ssorprendietu. Dan aktar u aktar meta “fi trieqtu jinzerta nies li minhabba l-eta` taghhom jew ghal xi raguni ohra ma jkollhomx la dik ic-celerita` ta’ percezzjoni, la dik il-prontezza ta’ decizjoni, u lanqas dik l-izveltezza ta’ movimenti, li jehtiegu ccirkostanzi mprovvizi” – “Il-Pulizija -vs- Joseph Thornton”, Appell Kriminali, 18 ta’ Marzu 1961 (Kollez. Vol. XLV P IV p 920).

Illi dwar x’jobbligu jikkomporta iz-zamma ta’ “proper look out” fuq is-sewwieq, huwa ben stabbilit li

Hu dover ta’ driver to see what is in plain view… u li min ma jarax dak li ragonevolment ghandu jara jfisser li ma kienx qed izomm a proper lookout… Keeping a proper lookout means more than looking straight ahead – it includes awareness of what is happening in one’s immediate vicinity. A motorist should have a view of the whole road from side to side and, in the case of a road passing through a built up area, of the pavements on the side of the road as well.[16]

Illi l-istess Qorti ta’l-Appell Kriminlai rriteniet ukoll li

... biex nuqqas ta’proper look out iwassal ghal responsabbilta penali l-Qorti trid tkun sodisfatta illi kieku ma kienx ghal dak in-nuqqas dik il-hsara x’aktarx kienet tigi evitata jew x’aktarx li ma kenitx issehh f’dak il-grad li effettivement sehhet...[17]

[16] Pulizija vs Roderick Debattista: Appell Kriminali deciza 26 ta’Mejju 2004
[17] Pulizija vs Joseph Grech: deciza 6 ta’ Gunju 2003

Illi huwa pacifiku ukoll f'l-ordinament guridiku taghna x'jikkostitwixxi sewqan traskurat, bla kont, u perikoluz:

> *Sewqan traskurat (negligent driving) hu kwalsiasi forma ta' sewqan li jiddipartixxi minn, jew li ma jilhaqx il-livell ta' sewqan mistenni minn sewwieq ragonevoli, prudenti, kompetenti u ta' esperjenza. Bhala regola, il-ksur tar-regolamenti tat-traffiku kif ukoll in-non osservanza tad-disposizzjonijiet tal-Highway Code li jincidu fuq il-mod jew il-kwalita' ta' sewqan ta' dak li jkun, jammonta wkoll ghal sewqan traskurat.*
>
> *Sewqan bla kont hu deskritt fis-subartikolu (2) ta' l-imsemi artikolu 15 bhala sewqan 'bi traskuragni kbira'. Din it-tieni ipotesi, jigifieri ta' sewqan bla kont, tikkontempla s-sitwazzjoni fejn il-grad ta' traskuragni tkun kbira u tinkludi l-kazijiet fejn wiehed deliberatament jiehu riskji fis-sewqan li m'ghandux jiehu minhabba l-probabbilita' ta' hsara li tista' tirrizulta lil terzi, kif ukoll kazijiet fejn wiehed ikun indifferenti ghal tali riskji.*
>
> *Sewqan perikoluz (dangerous driving) jirrikjedi li fil-kaz partikolari s-sewqan kien ta' perikolu ghal terzi jew ghall-propjeta' taghhom. Biex wiehed jiddeciedi jekk kienx hemm dana l-perikolu, wiehed irid jara c-cirkostanzi kollha tal-kaz, inkluzi l-hin u l-lokalita' ta' l-incident u l-presenza o meno ta' traffiku iehor jew ta' nies ghaddejjin bir-rigel.*[18]

Illi naturalment, sewqan f'kaz partikolari jista' jaqa' taht tnejn jew aktar minn dawn it-tliet forom ta' sewqan. F'l-istess sentenza hawn kwotata gie ritenut ukoll li biex jintegra ruhu r-reat ta' sewqan perikoluz, hemm bzonn ta' certu grad ta' *recklessness* li giet definita bhala *wilfully shutting one's eye*. Invece sewqan negligenti jew traskurat ifisser nuqqas ta' prudenza ordinarja li wiehed ghandu jadopera biex jevita s-sinistri stradali

Ikkunsidrat

Illi mill-provi processwali jirrizulta li l-imputat kien qed isuq fil-karreggjata tieghu, sejjer fid-direzzjoni mill-Qawra lejn Bugibba. Kien ghadda l-istage

[18] Ref Pulizija vs Alfred Mifsud Appell Kriminali deciz 06.05.1997.

ta' hdejn il-Fuego u kien sejjer lejn l-istage li jmiss li jismu "Il-Qawra". Mill-informazzjoni prodotti mir-rapprezentant ta' Transport Malta fil-mument ta' l-impatt kien qed isuq b'velocita ta' tlieta u erbghin punt tnejn kilometru fis-siegha (43.2kfs), tlettin sekonda qabel il-velocita tieghu kienet ta' hamsin punt erbgha kilometri fis-siegha (50.4kfs) u tlettin minuta qabel dan kienet erbgha u hamsin kilometru fis-siegha (54kfs). Dan huwa indikattiv tal-fatt li hekk kif kien qed javvicinja l-istage fejn sar l-incident l-imputat beda jnaqqas il-velocita. Il-fatt li fil-mument ta'l-impatt, li sehh hdejn l-istage, kien ghadu qed isuq bil-velocita ta' 43.2kfs jispjega ruhu fl-isfond ta' dak li qal l-imputat li hu ma ra lil hadd f'l-istage u kien ser jibqa ghaddej.

Illi Triq il-Qawra hija f'built up area ghalhekk skond il-Highway Code[19] il-limitu tal-velocita ghal karozzi tal-linja huwa ta' erbghin kilometru fis-siegha (40kfs). Dan ifisser li waqt li l-imputat kien qed isuq fi Triq il-Qawra ecceda l-limitu tal-velocita ghal dik it-triq.

Illi dan il-fatt wahdu pero, fil-waqt li jikkomporta xi konsegwenzi, m'ghandux necessarjament iwassal ghall-konkluzzjoni li l-incident sehh tort ta'l-imputat. Dak li jrid jigi stabbilit huwa jekk l-incident sehhx minhabba li l-imputat kien qed isuq b'dik il-velocita jew ghax ikun imprudenti fis-sewqan fis-sens fuq spjegat, cioe jekk jezistiex ness ta' kawzalita bejn il-kondotta volontarja ta'l-imputat konsistenti f'nuqqas ta' tharis tar-regoli inkluz dawk dwar velocita u l-event dannuz: l-investiment ta'l-parte civile, jew jekk l-incident sehh ghal xi raguni ohra. Fi kliem iehor dak li jrid jigi stabbilit huwa x'kienet il-kawza prossima ta'l-incident. Fil-waqt li hadd ma jista jichad li l-imputat kien qed isuq b'velocita ftit aktar minn dik permessa, lanqas hadd ma jista jichad li l-parte leza ukoll naqset milli tosserva l-obbligi taghha. Fil-fatt jista' jinghad li meta giet biex taqsam it-triq Borg ghamlet dak kollu li mhux suppost taghmel. Hija griet minn fuq il-bankina ghal bejn il-vetturi pparkjati, vera li waqfet bejn il-vetturi ipparkjati biex tghaddi vettura li kienet ghaddejja min-naha tal-lemin tat-triq, pero malli ghaddiet din il-vettura Borg kompliet tigri ghal go nofs it-triq b'mod li nvadiet l-karreggjata tax-xellug propju fil-hin li waslet l-karozza tal-linja misjuqa mill-imputat. Ma jidhirx li l-imputat naqas milli josserva kwalunkwe regola ohra hlif dik dwar velocita.

---

[19] Ref paragrafu 272.

Illi f'dan ir-rigward gandu jigi rilevat li mhux kull non osservanza tar-regoli tat-traffiku u tad-disposizzjonijiet tal-Highway Code da parti tas-sewwieq taqa' taht definizzjoni ta' sewqan traskurat. Biex jaqa taht definizzjoni ta' sewqan traskurat in-nuqqas irid jinciedi fuq il-mod jew il-kwalita' ta' sewqan ta' dak li jkun. Ma ngiebet l-ebda prova fil-kaz in ezami li l-eccess fil-velocita b'xi mod incieda fuq il-mod jew il-kwalita tas-sewqan ta'l-imputat.

Illi f'dawn ic-cirkostanzi l-Qorti hija konvinta li, bil-mod kif qasmet, Borg holqot emergenza subitanea u rrendiet imposibbli azzjoni evaziva tempestiva da parti ta' l-imputat, u l-kawza prossima ta' l-inident kienet din l-emergenza li holqot Borg.

Illi ghalhekk fil-waqt li l-imputat ghandu jinstab hati tat-tielet imputazzjoni dwar sewqan b'velocita eccessiva, huwa ma jistax jinstab hati ta' l-imputazzjonijiet l-ohra.

Ghal dawn il-motivi l-Qorti, fil-waqt li ma ssibx lil-imputat hati ta'l-ewwel u tat-tieni imputazzjonijiet migjuba kontra tieghu u tilliberah minnhom, wara li rat ir-regolament 127 ta'l-Avviz Legali 128 tas-sena 1994 ssib lill-imputat hati tat-tielet imputazzjoni u taghha tikunannah ammenda ta'hamsin Euro (€50.00).

DR. DOREEN CLARKE
MAGISTRAT